

Správa o závažných priemyselných haváriách
za roky 2015 - 2021
a o uplatňovaní zákona č. 128/2015 Z. z.

Obsah

Úvod.....	3
1. Právna úprava.....	3
2. Prevencia závažných priemyselných havárií	4
3. Informačný systém prevencie závažných priemyselných havárií.....	7
4. Podporné nástroje v oblasti prevencie závažných priemyselných havárií.....	13
5. Závažné priemyselné havárie v Slovenskej republike a v EÚ	15
6. Dohovor o cezhraničných účinkoch priemyselných havárií.....	16
Záver.....	17

Úvod

Každá priemyselná činnosť spojená s používaním a skladovaním nebezpečných chemických látok prináša množstvo negatívnych javov. Jedným z nich je aj potenciálny únik týchto látok a vznik priemyselnej havárie.

V minulosti sa stalo viacero priemyselných havárií s vážnymi následkami na životoch a zdraví ľudí a životnom prostredí (napr. Seveso 1976, Bhópál 1984, Baia Mare 2000, Enschede 2000, Toulouse 2001, Ťi Lin 2005). Všetky tieto udalosti boli spôsobené predovšetkým nevhodnou manipuláciou s nebezpečnými látkami a zlyhaním systémov riadenia a ľudského faktora. Takáto neočakávaná a náhla mimoriadna udalosť, akou môže byť veľký únik nebezpečných látok, požiar alebo výbuch predovšetkým v chemickom a petrochemickom priemysle, ako aj vo veľkoskladoch s chemickými látkami a výrobkami, býva výsledkom mimoriadnych príčin alebo nezvládnutých výrobných postupov a procesov a predstavuje vážne ohrozenie nielen pracovníkov vlastného prevádzkového zariadenia ale aj verejnosti a životného prostredia.

Preto je na mieste, aby riziká vyplývajúce z činností, ktoré môžu spôsobiť závažnú priemyselnú haváriu boli identifikované, posudzované a riadené na všetkých úrovniach, od úrovne konkrétnej prevádzky až po úroveň celoštátnu a medzinárodnú. Len tak je možné dosiahnuť ciele, ktoré zabezpečia bezpečné prevádzkovanie rizikových činností a elimináciu nežiadúcich následkov prípadnej havárie na život a zdravie ľudí, životné prostredie a majetok.

1. Právna úprava

Po následkoch veľkých priemyselných havárií v Európe ako aj vo svete prijala Európska únia v roku 1982 osobitnú legislatívnu úpravu zameranú na prevenciu a kontrolu priemyselných havárií, ktorou bola smernica SEVESO (č. 82/501/EHS o veľkých havarijných nebezpečenstvách určitých priemyselných činností.) Pomenovaná bola podľa talianskeho mesta Seveso vzdialeného približne 20 km od Milána, kde po výbuchu chemickej továrne unikol dioxín, čo spôsobilo hromadnú otravu obyvateľstva. Mesto Seveso sa tak stalo synonymom ekologickej hrozby a v júni 2016 sme si pripomenuli 40. výročie katastrofy.

V roku 1996 bola prijatá smernica Rady 96/82/ES o kontrole nebezpečenstiev veľkých havárií s prítomnosťou nebezpečných látok, nazývaná tiež SEVESO II.

Smernica SEVESO II bola transponovaná do legislatívy Slovenskej republiky v roku 2002 zákonom č. 261/2002 Z. z. o prevencii závažných priemyselných havárií a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov.

V priebehu rokov bola smernica SEVESO II opakovane novelizovaná, aby sa rozšírila jej pôsobnosť.

V roku 2012 bola prijatá nová smernica SEVESO III (č. 2012/18/EÚ), ktorá priniesla rozsiahle zmeny v nadväznosti na novú legislatívu v oblasti klasifikácie chemických látok. Cieľom bolo zároveň zvýšiť úroveň ochrany zdravia a životného prostredia, zlepšiť účinnosť a vykonateľnosť regulačných ustanovení a prístup verejnosti k informáciám.

Nastavenie právneho rámca zabezpečuje zlepšovanie v rámci cyklu „prevencia – pripravenosť – odozva – ponaučenie“.

Pôvodný zákon z roku 2002 (zákon č. 261/2002 Z. z. v znení neskorších predpisov) bol viackrát novelizovaný, no vzhľadom k prijatiu nových smerníc SEVESO Slovenská republika pristúpila k prijatiu novej právnej úpravy a pôvodný zákon sa nahradil zákonom č. 261/2002 Z. z. Podrobnosti k zákonu č. 128/2015 Z. z. o prevencii závažných priemyselných havárií a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon“ alebo „zákon o haváriách“) upravuje vyhláška č. 198/2015 Z. z., ktorou sa vykonávajú niektoré ustanovenia zákona č. 128/2015 Z. z. o prevencii závažných priemyselných havárií a o zmene a doplnení niektorých zákonov, ktorá nadobudla účinnosť 1. septembra 2015 (ďalej len „vykonávacía vyhláška k zákonu“).

Zákon ustanovuje podmienky a postup pri prevencii závažných priemyselných havárií v podnikoch s prítomnosťou nebezpečnej látky a na obmedzovanie ich následkov na zdravie ľudí, životné prostredie a majetok. Podniky sa kategorizujú do dvoch kategórií na základe množstva nebezpečných látok prítomných v podniku a prijímajú sa v nich opatrenia, ktoré majú zabezpečiť vysokú úroveň ochrany.

2. Prevencia závažných priemyselných havárií

Prevencia závažných priemyselných havárií je súbor organizačných, riadiacich, technologických a materiálnych opatrení na zabránenie vzniku závažných priemyselných havárií. Pokrýva celý komplex opatrení, ktorých cieľom je zvyšovať úroveň ochrany a bezpečnosti, eliminovať možnosť vzniku závažných priemyselných havárií a minimalizovať následky takýchto havárií na zdravie ľudí, životné prostredie a majetok.

Prevádzkovatelia podnikov, v ktorých sa nachádzajú nebezpečné látky a spĺňajú kritériá na zaradenie do pôsobnosti zákona o haváriách, sú povinní plniť množstvo ustanovených povinností, ako

- zaradiť podnik do príslušnej kategórie a predložiť oznámenie o zaradení podniku do kategórie A alebo do kategórie B,
- prijať opatrenia na prevenciu závažných priemyselných havárií a na obmedzovanie ich následkov na zdravie ľudí, životné prostredie a majetok,
- vykonať posúdenie rizika závažnej priemyselnej havárie (ďalej len „posúdenie rizika“) a zaviesť systém posúdenia rizika a riadenia rizika závažnej priemyselnej havárie súvisiaceho s prevádzkou podniku vrátane systému monitorovania a kontroly,
- vypracovať program prevencie závažných priemyselných havárií (ďalej len „program prevencie“) a zabezpečiť jeho uplatňovanie,
- zabezpečiť informovanie verejnosti,
- oznámiť závažnú priemyselnú haváriu,
- ustanoviť odborne spôsobilú osobu,
- zabezpečiť pravidelné školenie zamestnancov podniku v oblasti prevencie závažných priemyselných havárií,
- ustanoviť v zariadení a na všetkých stupňoch riadenia osoby s odbornou spôsobilosťou a zabezpečiť ich školenie, výcvik a vybavenie podľa osobitných predpisov,
- zabezpečiť pravidelnú kontrolu zariadenia v rozsahu a lehotách podľa platnej dokumentácie a podmienok určených v rozhodnutí podľa zákona,
- vykonať opatrenia na nápravu uložené orgánom štátneho dozoru,

- poskytovať príslušným orgánom štátnej správy, ich zamestnancom a povereným osobám súčinnosť,
- vytvoriť taký systém vedenia dokumentácie a evidencie, ako aj riadenia podniku, aby bol na požiadanie schopný preukázať orgánom štátneho dozoru plnenie povinností vyplývajúcich zo zákona a preukázať vykonanie uložených opatrení,
- prehodnotiť a aktualizovať dokumentáciu vypracovanú podľa zákona,
- zohľadňovať pri výstavbe nového zariadenia alebo modernizácii existujúceho zariadenia potrebu primeranej bezpečnosti a spoľahlivosti,
- vypracovať bezpečnostnú správu,
- vypracovať vnútorný havarijný plán,
- predložiť podklady do plánu ochrany obyvateľstva,
- zabezpečiť organizačne, materiálne a personálne vybavenú službu na vykonávanie rýchleho a účinného zásahu pri vzniku závažnej priemyselnej havárie (ďalej len „služba havarijnej odozvy“),
- zabezpečiť finančné krytie zodpovednosti za škodu, ktorá môže vzniknúť v prípade závažnej priemyselnej havárie.

Vykonávacia vyhláška k zákonu ustanovuje podrobnosti týkajúce sa predovšetkým

- oznámenia o zaradení podniku,
- posúdenia rizika,
- programu prevencie
- bezpečnostného riadiaceho systému,
- bezpečnostnej správy,
- vnútorného havarijného plánu,
- zhromažďovania údajov o závažných priemyselných haváriách,
- odbornej prípravy.

Štátnu správu na úseku prevencie závažných priemyselných havárií vykonávajú:

- Ministerstvo životného prostredia SR (ďalej len „ministerstvo životného prostredia“),
- Ministerstvo vnútra SR,
- Okresné úrady v sídlach krajov,
- Okresné úrady,
- Slovenská inšpekcia životného prostredia (ďalej len „SIŽP“),
- Národný inšpektorát práce a inšpektoráty práce,
- Krajské riaditeľstvá hasičského a záchranného zboru a okresné riaditeľstvá Hasičského a záchranného zboru,
- Úrad verejného zdravotníctva SR a regionálne úrady verejného zdravotníctva,
- Hlavný banský úrad a obvodné banské úrady.

Orgány štátnej správy majú okrem výkonu štátneho dozoru zabezpečovať aj vypracovanie externých havarijných plánov (plánov ochrany obyvateľstva), zohľadňovať ciele prevencie pri územnoplánovacej činnosti, sprístupňovať verejnosti relevantné informácie a poskytovať informácie Európskej komisii.

Uvedené orgány štátnej správy navzájom úzko spolupracujú a zabezpečujú štátny dozor a koordináciu kontrolnej činnosti, na zistenie, ako prevádzkovatelia plnia povinnosti ustanovené zákonom a rozhodnutiami vydanými na jeho základe. Ministerstvo životného

prostredia spracúva a prerokúva plán kontrol podnikov, ktorý zahŕňa všeobecné posúdenie otázok bezpečnosti, zemepisnú oblasť a zoznam podnikov, na ktorú sa plán kontrol vzťahuje, zoznam podnikov s možným domino efektom a s možným vonkajším zdrojom rizík, postupy na vykonávanie bežných kontrol a mimoriadnych kontrol.

Kontroly sa v podnikoch vykonávajú spoločne koordinovaným spôsobom, pričom koordináciu kontrolnej činnosti zabezpečuje SIŽP (odborní inšpekcie ochrany vôd Inšpektorátov životného prostredia). Každoročne sa vypracúva plán bežných kontrol, ktorý zabezpečuje, aby sa kontroly vykonávali v podnikoch pravidelne, a to v podnikoch kategórie A raz za 36 mesiacov a v podnikoch kategórie B raz za 12 mesiacov.

SIŽP vypracúva za každý kalendárny rok súhrnnú správu o kontrolách vykonaných podľa zákona. Tieto správy sa zverejňujú aj v Informačnom systéme závažných priemyselných havárií, ktorý bol zriadený na základe zákona a prevádzkuje ho Slovenská agentúra životného prostredia (pozri kapitolu 3).

V roku 2020 bolo podľa schváleného plánu bežných kontrol naplánovaných 56 kontrol. V dôsledku pandémie a preventívnych opatrení na zamedzenie šírenia akútneho respiračného syndrómu spôsobeného novým koronavírusom 2019-nCoV, bola kontrolná činnosť znížená a celkovo sa vykonalo 41 kontrol. Prevádzkovatelia SEVESO podnikov čelili v roku 2020 a 2021 v dôsledku pandémie mnohým výzvam súvisiacim so zabezpečením kontinuálnej bezpečnej prevádzky svojich podnikov. Boli nútení prijímať osobitné opatrenia, aby bola zabezpečená funkčnosť kritických prevádzok. Počas prvej vlny pandémie poukázali na neistotu, nedostatok osobných ochranných prostriedkov na trhu, nedostatok dezinfekčných prostriedkov, chýbajúcu účinnú profylaxiu voči COVID 19.

Ministerstvo životného prostredia v súlade so zákonom zriadilo v roku 2015 Komisiu pre prevenciu závažných priemyselných havárií („ďalej len komisia“) ako svoj poradný orgán a zbor expertov. Úlohou komisie je hlavne zabezpečiť skúšky špecialistov na prevenciu závažných priemyselných havárií a prerokovať kontrolnú činnosť a plán kontrol podnikov na príslušný kalendárny rok. Úlohou zboru expertov je vypracovávať odborné posudky pre ministerstvo životného prostredia k bezpečnostným správam podnikov a poskytovať odborné poradenstvo.

V rokoch 2015 - 2021 bolo vypracovaných 79 odborných posudkov k bezpečnostným správam, ktoré boli predmetom schvaľovacieho procesu.

Slovenská agentúra životného prostredia v spolupráci s ministerstvom životného prostredia pravidelne organizovala školiace aktivity (školenia, odborné prípravy, semináre) v oblasti prevencie závažných priemyselných havárií pre štátnu správu, odborne spôsobilé osoby a prevádzkovateľov podnikov. Od roku 2015 bolo usporiadaných celkovo 9 školiacich aktivít v tejto oblasti. Pracovníci oboch organizácií sa zúčastnili na viacerých národných podujatiach, kde zabezpečovali prednáškovú činnosť a taktiež pravidelne poskytovali konzultačnú a poradenskú činnosť pre štátnu správu a prevádzkovateľov podnikov. Na medzinárodnej úrovni pracovníci zabezpečili účasť v pracovných skupinách Európskej komisie a EHK OSN.

3. Informačný systém prevencie závažných priemyselných havárií

Informačný systém prevencie závažných priemyselných havárií (ďalej len „informačný systém“) bol zriadený už na základe právnej úpravy z roku 2005. Jeho cieľom je predovšetkým zhromažďovanie údajov a poskytovanie informácií odbornej a laickej verejnosti vrátane informačnej podpory pre výkon štátnej správy v oblasti prevencie závažných priemyselných havárií, ale aj v oblasti tvorby a ochrany životného prostredia. Zbieraním údajov v jednotnom formáte sa vytvárajú centrálné databázy za celé Slovensko, čím je zabezpečené zoskupovanie údajov najmä v súvislosti so spracovaním správ podávaných Európskej komisii, reportovaním údajov a vymieňaním informácií medzi členskými štátmi Európskej únie prostredníctvom databáz eSPIRS (Seveso Plants Information Retrieval System) a eMARS (Major Accidents Reporting System). Databázy prevádzkuje Spoločné výskumné stredisko Európskej komisie (JRC EC) v severotalianskej Ispre, presnejšie jej zložka Major Accident Hazard Bureau.

Databáza eSPIRS slúži na zhromažďovanie údajov o podnikoch spadajúcich pod smernicu SEVESO III. V súčasnosti je v databáze zaradených okolo 12 000 podnikov, ktoré nahlásili členské štáty EÚ.

Informačný systém pozostáva z dvoch samostatných funkčných rozhraní. Rozhranie určené pre laickú a odbornú verejnosť zabezpečuje prezentáciu niektorých údajov databázy systému v zmysle § 6 odseku 3 zákona č. 211/2000 Z. z. (zákon o slobodnom prístupe k informáciám). Rozhranie určené pre registrovaných užívateľov štátnej a verejnej správy umožňuje aktívnu správu základných registrov a prácu s webovou mapovou aplikáciou, pomocou ktorej sa spravuje priestorová databáza. Ministerstvo životného prostredia poverilo prevádzkovaním, aktualizovaním a zverejňovaním obsahu informačného systému Slovenskú agentúru životného prostredia.

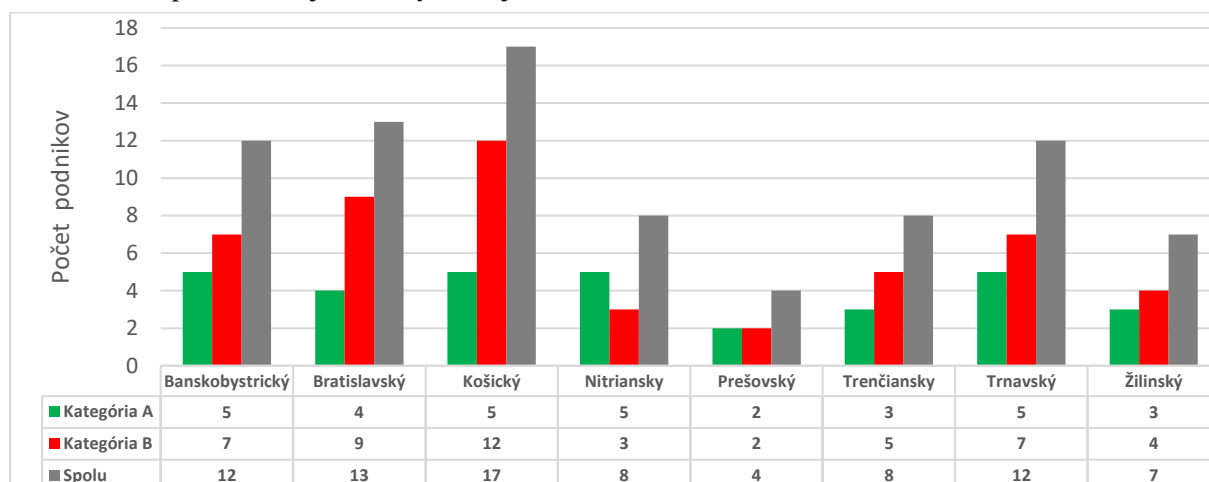
Register podnikov zbiera informácie o podnikoch, ktoré spadajú pod zákon o haváriách. Umožňuje získať informácie o podnikoch a ich zaradení (kategorizácii), o ich okolí, činnostiach, o nebezpečných látkach, ktoré sú prítomné v podnikoch, o prevádzkovateľoch a pod. Podniky a informácie o nich sa zobrazujú ako zoznamy v tabuľkovej podobe. Zabezpečená je funkcionálna rýchleho filtrovania podľa názvu podniku (začiatočné písmeno názvu podniku, časť názvu podniku), administratívneho členenia (kraj, okres, obec) a nebezpečnej látky (názov nebezpečnej látky, kategória). Informácie o podniku je možné uložiť a vytlačiť v zložke detail podniku formou vygenerovania tlačovej zostavy.

Podnik je priestor alebo súbor priestorov riadený prevádzkovateľom, kde sú nebezpečné látky prítomné v jednom alebo viacerých zariadeniach, vrátane spoločných alebo súvisiacich infraštruktúr alebo činností a je zaradený do kategórie A alebo kategórie B.

V súčasnosti je pod zákon o haváriách zaradených 81 podnikov z toho 32 podnikov kategórie A a 49 podnikov kategórie B. Najväčšie zastúpenie podnikov má Košický kraj a najmenšie zastúpenie podnikov má Prešovský kraj (pozri Graf 1).

Podrobnejšie informácie sú dostupné na url adrese <https://app.sazp.sk/SevesoPublic/Podnik.aspx>.

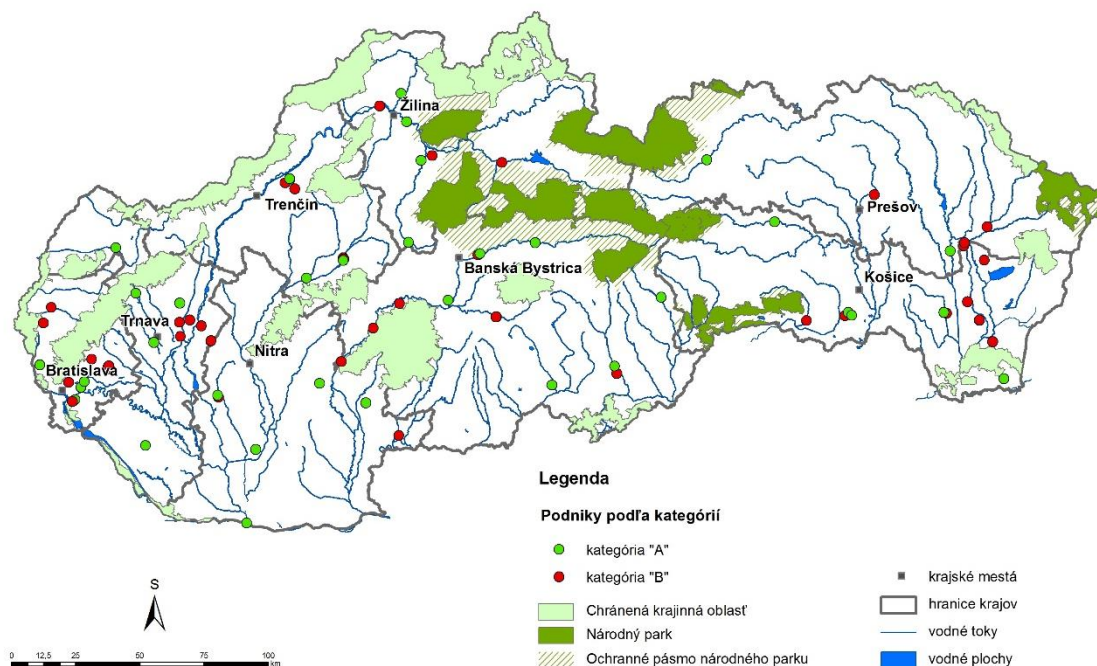
Graf 1 Počet podnikov v jednotlivých krajoch

Územná lokalizácia podnikov

Aktuálna geografická poloha podnikov spadajúcich pod zákon o haváriách je dostupná na url adrese <https://app.sazp.sk/SevesoPublic/Mapa.aspx>, kde je možné využiť nástroje (priblíženie a oddialenie mapy, posun, identifikovanie prvkov) mapového klienta. Pre ilustráciu je na Obrázku 1 znázornená územná lokalizácia podnikov v Slovenskej republike.

Obrázok 1 Územná lokalizácia podnikov v Slovenskej republike

Register podnikov, susediacich podnikov alebo ich skupín (domino efekt) zhromažďuje informácie o podnikoch s možným domino efektom a ich susediacich podnikoch, pri ktorých by sa pravdepodobnosť vzniku závažnej priemyselnej havárie, alebo jej následky, mohli zhoršiť z dôvodu ich zemepisnej polohy, alebo ich vzájomnej blízkosti a ich zásob nebezpečných látok. Register bol do ostrej prevádzky nasadený v roku 2017. Prevádzkovatelia týchto podnikov sú povinní navzájom spolupracovať, predovšetkým si vymieňať informácie potrebné na zohľadnenie rozsahu celkového nebezpečenstva závažnej priemyselnej havárie, ako aj pri

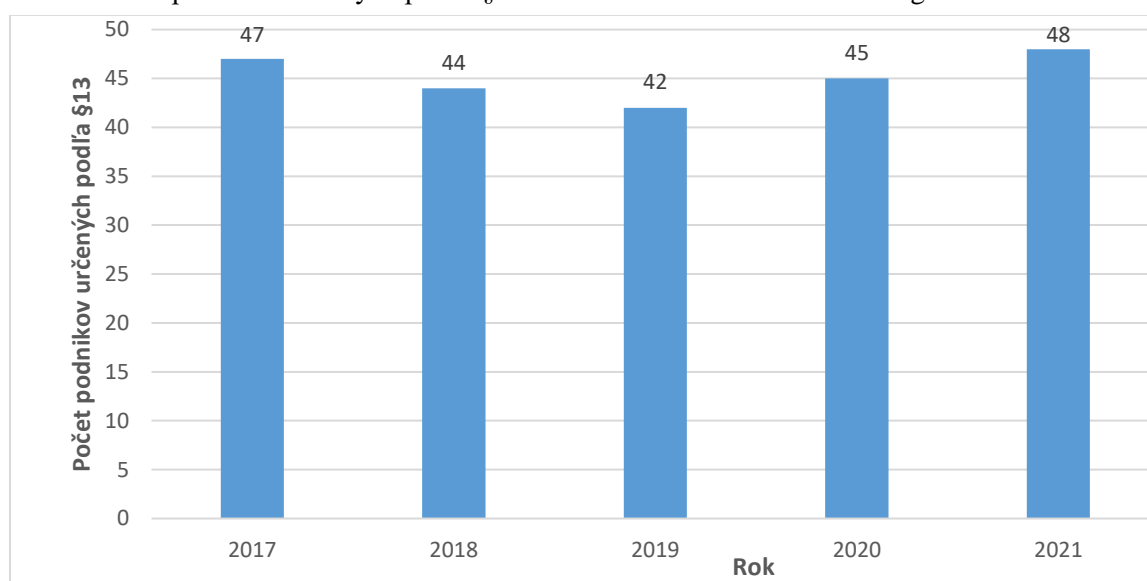
informovaní verejnosti. Vyhľadávanie je zabezpečené podľa názvu podniku (začiatočné písmeno názvu podniku, časť názvu podniku) a administratívneho členenia (kraj, okres, obec).

Domino efekt je možnosť zvýšenia pravdepodobnosti vzniku závažnej priemyselnej havárie alebo zhoršenia jej následkov v dôsledku vzájomnej blízkosti zariadení, podnikov alebo skupiny podnikov a umiestnenia nebezpečných látok.

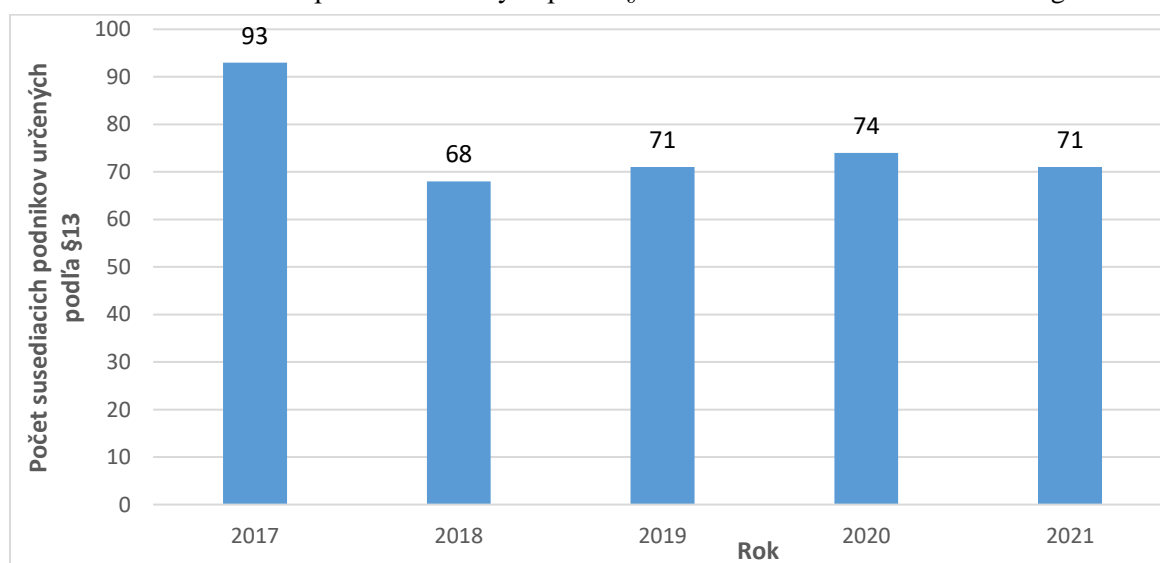
Susediaci podnik je podnik s prítomnosťou jednej alebo viacerých nebezpečných látok alebo bez ich prítomnosti, ktorý sa nachádza v takej blízkosti podniku, že dochádza k zvýšeniu rizika závažnej priemyselnej havárie alebo k zhoršeniu jej následkov.

Štatistické údaje od prvého zavedenia registra do ostrej prevádzky vidieť prostredníctvom Grafu 2 a 3. Podrobnejšie informácie sú dostupné na url adrese <https://app.sazp.sk/SevesoPublic/Podnik13.aspx>.

Graf 2 Počet podnikov určených podľa § 13 - Domino efekt od zavedenia registra

Graf 3 Počet susediacich podnikov určených podľa §13 – Domino efekt od zavedenia registra

Register autorizovaných osôb poskytuje informácie o odborníkoch, teda fyzických a právnických autorizovaných osobách, ktoré vykonávajú pre iného prevádzkovateľa činnosti, ako vypracúvanie oznámenia, programu prevencie a bezpečnostného riadiaceho systému, bezpečnostnej správy, vnútorného havarijného plánu a podkladov do plánu ochrany obyvateľstva a posúdenie rizika, ako aj aktualizáciu uvedenej dokumentácie. Činnosti sa môžu vykonávať len na základe autorizácie udelenej ministerstvom životného prostredia. K dispozícii je vyhľadávanie podľa začiatočného písmena obchodného názvu, obce (adresy sídla), autorizácie vydané pre činnosti vypracovania.

V registri autorizovaných osôb je v súčasnosti evidovaných 21 právnických a 6 fyzických osôb (pozri Obrázok 2). Podrobnejšie informácie sú dostupné na url adrese <https://app.sazp.sk/SevesoPublic/AutorOsoba.aspx>.

Register odborne spôsobilých osôb poskytuje informácie o špecialistoch na prevenciu zavázaných priemyselných havárií (ďalej len „špecialista“), ktorých úlohou je koordinácia a kontrola činností na úseku prevencie závažných priemyselných havárií. Špecialista osvedčuje pravosť písomností, ktoré vyhotovil alebo overil, odtlačkom svojej pečiatky a vlastnoručným podpisom. Osobu zodpovednú za oblasť prevencie závažných priemyselných havárií v podniku ustanoví prevádzkovateľ podniku a môže ju vykonávať výlučne špecialista na základe pracovnoprávneho vzťahu, alebo autorizovaná osoba na základe zmluvného vzťahu s prevádzkovateľom. Odborne spôsobilé osoby musia mať platné osvedčenie o odbornej spôsobilosti, ktoré vydáva ministerstvo životného prostredia.

V súčasnosti je v registri evidovaných 208 špecialistov (pozri Obrázok 2). Podrobnejšie informácie sú dostupné na url adrese <https://app.sazp.sk/SevesoPublic/OdbSposOsoba.aspx>.

Obrázok 2 Súhrnné informácie z registrov autorizované a odborne spôsobilé osoby

Počet evidovaných autorizovaných a odborne spôsobilých osôb zatriedených podľa sídla v krajoch a zahraničí			
Kraj	Autor. osoba PRÁVNICKÁ	Autor. osoba FYZICKÁ	Špecialista PZPH
Banskobystrický	1	0	18
Bratislavský	5	2	45
Košický	2	1	33
Nitriansky	2	0	19
Prešovský	2	2	14
Trenčiansky	4	0	21
Trnavský	3	0	35
Žilinský	1	1	17
Sídlo v zahraničí	1	0	6
Spolu	21	6	208

Register podnikateľov s oprávnením na vykonávanie odbornej prípravy zhromažďuje informácie o podnikateľoch, ktorí majú platné oprávnenie na vykonávanie odbornej prípravy. Odbornú prípravu na získanie odbornej spôsobilosti pre odbornosť špecialista na prevenciu závažných priemyselných havárií vykonáva podnikateľ na základe platného oprávnenia, ktoré bolo vydané ministerstvom životného prostredia.

Platné osvedčenie majú v súčasnosti celkom 3 subjekty, ktoré môžu vykonávať odbornú prípravu (pozri Obrázok 3). Podrobnejšie informácie sú dostupné na url adrese <https://app.sazp.sk/SevesoPublic/OdbPriprava.aspx>.

Obrázok 3 Register podnikateľov s oprávnením na vykonávanie odbornej prípravy

IS PZPH
Informačný systém prevencie závažných priemyselných havárií
enviro portál

Podniky
Autorizované osoby
Odborne spôsobilé osoby
Odborná príprava
Havárie
Kontroly
Mapa
Informácie pre verejnosť

Register podnikateľov s oprávnením na vykonávanie odbornej prípravy

Register podnikateľov vykonávajúcich odbornú prípravu:

Zhromažďuje informácie o podnikateľoch, ktorí majú platné oprávnenie na vykonávanie odbornej prípravy. Odbornú prípravu na získanie odbornej spôsobilosti pre odbornosť špecialista na prevenciu závažných priemyselných havárií vykonáva podnikateľ na základe platného oprávnenia, ktoré bolo vydané MŽP SR.

Zobrazí záznamov na stránke

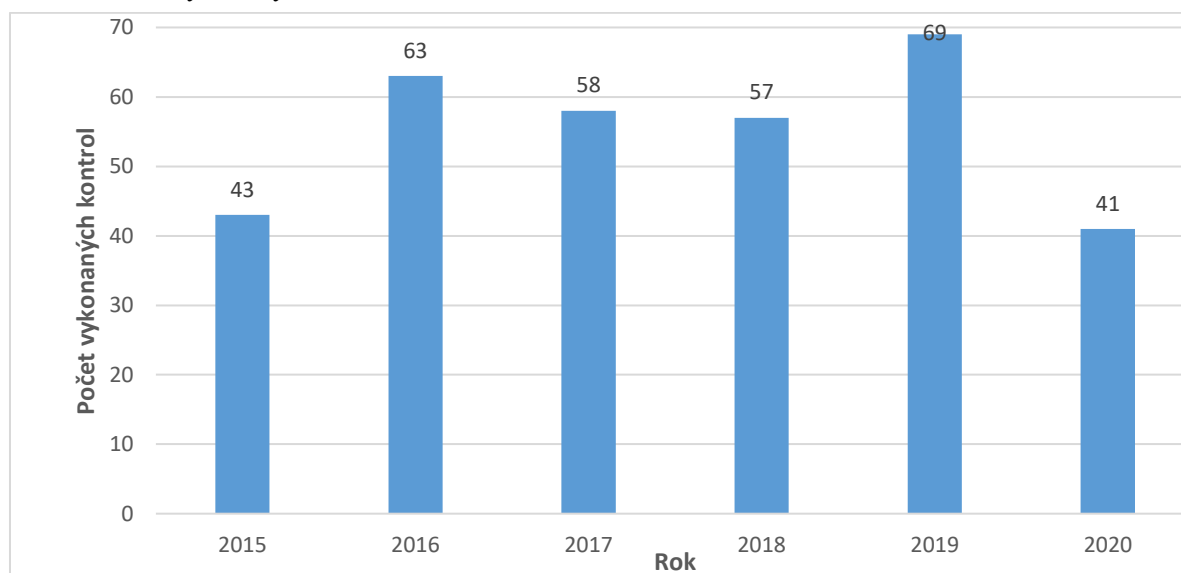
Obchodný názov	Adresa sídla	IČO	Číslo oprávnenia	Platnosť oprávnenia
Ing. Věra Geršová - ADAPT	Furdekova 6, 851 03 Bratislava - Petržalka	34881735	002/2002/OP - 6.4	03.09.2022
Technická univerzita v Košiciach, Inštitút celoživotného vzdelávania	Letná 9, 042 00 Košice - Sever	00397610	001/2002/OP - 6.4	03.09.2022
BOZPO, s.r.o.	Ciglianska cesta 3C, 971 01 Prievidza	36332151	1/2016/OP - 3.2	03.06.2026

Počet záznamov : 3

Register závažných priemyselných havárií zoskupuje zistené skutočnosti o závažných priemyselných haváriách v podnikoch, ktoré spadajú pod zákon o haváriách. Obsahuje zoznam závažných priemyselných havárií a oznamovací formulár závažných priemyselných havárií, ktorý je vytvorený s ohľadom na požiadavky podávania správ Európskej komisii a JRC. Podrobnosti sú uvedené v kapitole 5.

Register plánovaných a vykonaných kontrol v podnikoch zbiera informácie z kontrol vykonávaných koordinovaným spôsobom v podnikoch spadajúcich pod zákon o haváriách. Koordináciu kontrolnej činnosti zabezpečuje SIŽP, ktorá vykonáva štátny dozor a je správcom obsahu registra. Počet vykonaných kontrol v období 2015 – 2020 je uvedený v Grafe 4.

Graf 4 Počet vykonaných kontrol 2015 - 2020

Register obsahuje plán kontrol, plán bežných kontrol za príslušné roky, súhrnné správy z vykonaných kontrol ako i súhrnné informácie z kontrol (pozri Obrázok 4). Podrobnejšie informácie sú dostupné na url adrese <https://app.sazp.sk/SevesoPublic/SizpKontroly.aspx?typ=PK>.

Obrázok 4 Register plánovaných a vykonaných kontrol v podnikoch

IS PZPH Informačný systém prevencie závažných priemyselných havárií **enviro** portál

Podniky | Autorizované osoby | Odborne spôsobilé osoby | Odborná príprava | Havárie | **Kontroly** | Mapa | Informácie pre verejnosť

Kontroly vykonávané koordinovaným spôsobom

Plán kontrol
Plán bežných kontrol
Súhrnná správa
Súhrnné informácie

Register kontroly:
Zbiera informácie z kontrol vykonávaných koordinovaným spôsobom v podnikoch v zmysle zákona o prevencii závažných priemyselných havárií. Koordináciu zabezpečuje Slovenská inšpekcia životného prostredia, ktorá je aj správcom obsahu tohto registra. Obsahuje plány kontrol, plány bežných kontrol, súhrnné správy z vykonaných kontrol ako i súhrnné informácie z kontrol v tabuľkovom prehľade.

Zobrazí 10 záznamov na stránke

Počet záznamov : 17

Typ súboru	Rok	Názov dokumentu	Veľkosť v [KB]	Dátum vloženia
Stiahnuť	2021	Plan_bezných_kontrol_2021.pdf	271	11.12.2020
Stiahnuť	2020	Plan_bezných_kontrol_2020.pdf	266	16.12.2019
Stiahnuť	2019	Plan_bezných_kontrol_2019.pdf	273	14.12.2020

Register informácie pre verejnosť zoskupuje informácie pre verejnosť a dotknutú verejnosť podľa zákona o haváriách. Obsahuje dokumenty vypracované podnikmi podľa § 15 zákona o haváriách vo formáte pdf (pozri Obrázok 5). Podrobnejšie informácie sú dostupné na url adrese <https://app.sazp.sk/SevesoPublic/BezpInformacia.aspx>.

Obrázok 5 Register informácie pre verejnosť

IS PZPH Informačný systém prevencie závažných priemyselných havárií **enviro** portál

Podniky | Autorizované osoby | Odborne spôsobilé osoby | Odborná príprava | Havárie | Kontroly | Mapa | **Informácie pre verejnosť**

Informácie pre verejnosť

Register informácií pre verejnosť:
Zoskupuje informácie pre verejnosť a dotknutú verejnosť podľa zákona o prevencii závažných priemyselných havárií.

Výber podľa začiatočného písmena podniku:

A B C D E F G H K L M N P R S T U V Z Ž - zobrazíť všetko

Poznámka:
* Prevádzkovatelia podnikov kategórie „A“ aj „B“ sú povinní (§ 15 ods. 2 zákona č. 128/2015 Z. z.) zabezpečiť trvalý prístup verejnosti k informáciám podľa prílohy č. 2 k zákonu o prevencii závažných priemyselných havárií aj na svojom webovom sídle. Prevádzkovatelia podnikov kategórie B (§ 15 ods. 3 a 4 zákona č. 128/2015 Z. z.) zabezpečia pravidelné informovanie verejnosti, ktorá môže byť dotknutá závažnou priemyselnou haváriou o bezpečnostných opatreniach, ako aj o pokynoch, ako sa má verejnosť správať pri závažnej priemyselnej havárii osobitne informujú dotknutú obec, správcov dotknutých verejných budov a miest vrátane škôl, nemocníc, zariadení sociálnych služieb a všetkých susediacich podnikov, a to minimálne raz za päť rokov.

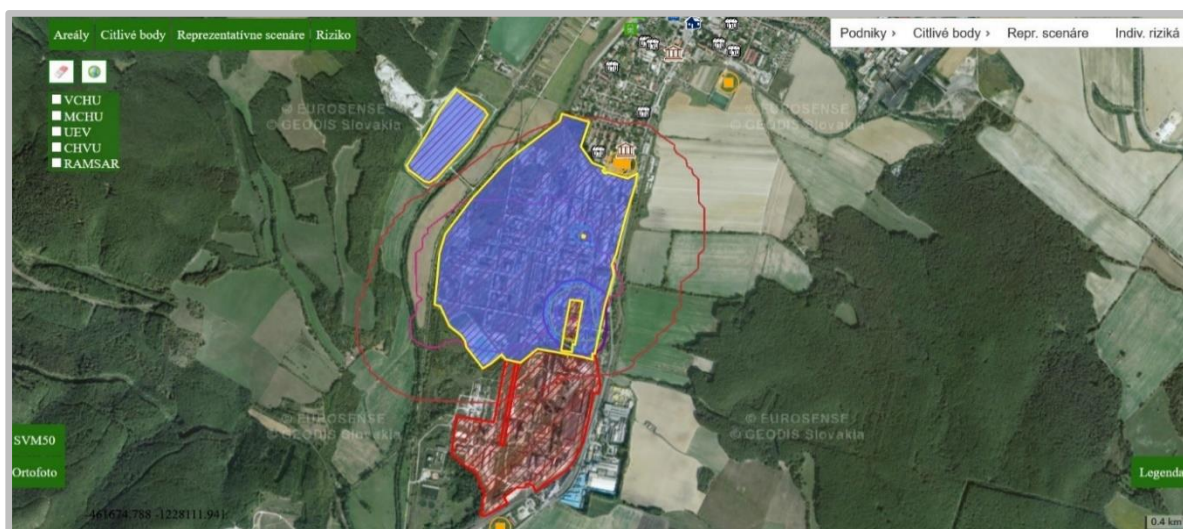
Počet záznamov : 10

Názov podniku	Kategória	Kraj	Okres	Obec
Action Logistics Slovakia s.r.o.	A	Bratislavský	Senec	Ivanka pri Dunaji

Stiahnuť SK 240 KB

Modul webové mapy poskytuje priestorové informácie, ktoré sú spracovávané pomocou mapového klienta pre dve samostatne aplikačné rozhrania informačného systému (verejný, autorizovaný klient). Ako základ pre geopriestorové zobrazenie je použité digitálne mapové dielo SVM50. V závislosti od používaného rozhrania je priestorová informácia o podniku a jeho okolí v mierkových úrovniach 1:50 000, 1:10 000 a 1:2 000. Detailné zobrazovanie údajov v mierke 1:2 000 je k dispozícii len pre registrovaných užívateľov (pozri Obrázok 6). Informácie sú dynamické, v podobe interaktívnej mapy, získanej pomocou jednoduchých GIS nástrojov, ktoré umožňujú identifikáciu prvkov, priblíženie, oddialenie a posun mapy, predchádzajúce zobrazenie a tiež návrat na základnú mierkovú úroveň. Autorizovaný vstup poskytuje širšie možnosti zobrazenia cez dynamické vytváranie výrezov z máp veľkých mierok, ktoré dávajú okamžitú informáciu o detaile a triedenia údajov cez atribútové vyhľadávanie.

Obrázok 6 Mapový klient v autorizovanom rozhraní

4. Podporné nástroje v oblasti prevencie závažných priemyselných havárií

V rokoch 2002 až 2004 bolo vypracovaných niekoľko metodických príručiek pre prevádzkovateľov a štátnu správu, ktoré mali uľahčiť implementáciu novej právnej úpravy v oblasti prevencie závažných priemyselných havárií do praxe.

V roku 2015 boli vypracované tri nové metodické príručky na podporu legislatívnych požiadaviek v oblasti prevencie závažných priemyselných havárií a webová aplikácia. V rokoch 2017 a 2018 boli spracované informačné letáky ako ďalšie podporné nástroje v tejto oblasti. Nakoľko od prvého vydania (2015) metodickej príručky „Nová klasifikácia nebezpečných látok v podnikoch, ktoré spadajú pod zákon o prevencii závažných priemyselných havárií“ nastali mnohé zmeny v legislatíve súvisiacej s nebezpečenstvami chemických látok a zmesí, bolo v roku 2021 spracované jej druhé vydanie.

Metodická príručka - Nová klasifikácia nebezpečných látok v podnikoch, ktoré spadajú pod zákon o prevencii závažných priemyselných havárií je určená najmä pre odborne spôsobilé osoby, prevádzkovateľov podnikov, ale tiež pre štátnu správu na úseku prevencie závažných priemyselných havárií. Cieľom je vysvetlenie a usmernenie ako aplikovať niektoré dôležité ustanovenia nariadenia CLP (nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (ES) č.

1272/2008), ktoré súvisia s identifikáciou nebezpečenstva a s prevenciou závažných priemyselných havárií. Metodická príručka je dostupná na url adrese <https://www.enviroportal.sk/uploads/files/SEVESO/NovaklasifikaciaNL.pdf>.

Metodická príručka - Identifikácia podnikov v Slovenskej republike s potenciálom spôsobiť domino efekt je určená pre špecialistov, prevádzkovateľov a štátnu správu. Jedným z cieľov je poskytnúť podnikom, zaradeným pod zákon o haváriách jednoduchý, jednotný, systematický a efektívny nástroj, ktorý umožní zozbierať potrebné informácie a posúdiť a zhodnotiť potenciál podniku spôsobiť prípadnou závažnou priemyselnou haváriou domino efekt jednak v ich areáli, ale tiež v okolí podniku, teda v susediacich podnikoch. Zameraná je aj na prezentáciu a aplikáciu systematického a komplexného prístupu ku riešeniu problematiky domino efektov. Metodická príručka je dostupná na url adrese <https://www.enviroportal.sk/uploads/files/SEVESO/IdentifikaciapodnikovDominoefekt.pdf>.

Metodická príručka - Územnoplánovacia a povoloňovacia činnosť v okolí existujúcich a navrhovaných SEVESO podnikov je určená pre pomoc a podporu kompetentných orgánov verejnej správy pri územnoplánovacej a povoloňovacej činnosti v okolí existujúcich a navrhovaných SEVESO podnikov a rizikových prevádzok. Metodická príručka je dostupná na url adrese <https://www.enviroportal.sk/uploads/files/SEVESO/MPUZEMNEPLANOVANIE.pdf>.

Webová aplikácia na podporu špecialistov na prevenciu závažných priemyselných havárií a prevádzkovateľov podnikov spadajúcich pod zákon o haváriách - cieľom je zjednodušiť odborne spôsobilým osobám t. j. špecialistom na prevenciu závažných priemyselných havárií tvorbu a predkladanie formulárov, ktoré vyplývajú zo zákona o haváriách. Umožňuje registrovaným, ako aj neregistrovaným užívateľom inteligentné vyplňanie formulárov a ich uloženie do štandardne používaných formátov. Registrovaní užívatelia v rámci svojho konta majú prehľad o všetkých svojich vytvorených a uložených formulároch.

Zoznam formulárov:

- oznámenie o zaradení podniku,
- oznámenie závažnej priemyselnej havárie,
- informácia o závažnej priemyselnej havárii,
- informácia o prípade, keď takmer došlo k závažnej priemyselnej havárii.

Webová aplikácia je dostupná na url adrese <https://pzph.enviroportal.sk/>.

Leták – Proces prevencie závažných priemyselných havárií v SR, cieľom je informovať verejnosť a odbornú verejnosť o procese prevencie závažných priemyselných havárií na Slovensku. Leták bol vypracovaný v roku 2017 a je dostupný na url adrese <https://www.enviroportal.sk/uploads/files/SEVESO/2018/ProcesprevencieZPHSR.pdf>.

Leták – Informačný systém prevencie závažných priemyselných havárií, cieľom je informovať verejnosť a odbornú verejnosť o informačnom systéme PZPH. Leták bol vypracovaný v roku 2018 a je dostupný na url adrese <https://www.enviroportal.sk/uploads/files/SEVESO/2018/ISPZPH.pdf>.

Prevádzkovatelia podnikov, štátna správa a odborná verejnosť majú k dispozícii publikácie vydané EK, JRC a OECD, ktoré sú dostupné na url adrese <https://www.enviroportal.sk/environmentalne-temy/starostlivosť-o-zp/pzph-prevencia-zavaznych-priemyselných-havarii/informacne-zdroje>.

5. Závažné priemyselné havárie v Slovenskej republike a v EÚ

Ministerstvo životného prostredia eviduje a vyhodnocuje komplexné správy o závažných priemyselných haváriách, vedie ich register a spracúva súhrnnú správu o závažných priemyselných haváriách.

Závažná priemyselná havária je udalosť, akou je závažný únik nebezpečnej látky, požiar alebo výbuch v dôsledku nekontrolovateľného vývoja počas prevádzky podniku vedúci k vážnemu bezprostrednému alebo následnému ohrozeniu zdravia ľudí, životného prostredia alebo majetku s prítomnosťou jednej alebo viacerých nebezpečných látok.

Oznamovaciu povinnosť prevádzkovateľa ustanovuje § 17 zákona o haváriách. Prevádzkovateľ je povinný oznámiť závažnú priemyselnú haváriu bezodkladne ministerstvu životného prostredia a Ministerstvu vnútra SR. Podrobnosti týkajúce sa zhromažďovania údajov o závažných priemyselných haváriách sú ustanovené v § 23 vykonávacej vyhlášky k zákonu a formulár, na ktorom má byť uvedené oznámenie, je súčasťou prílohy č. 4 tejto vyhlášky.

Prevádzkovateľ je povinný predložiť všetky dostupné informácie o závažnej priemyselnej havárii podľa § 17 ods. 3 zákona na formulári uvedenom v prílohe č. 5 k vykonávacej vyhláške. Ročnú súhrnnú informáciu o každom prípade, keď takmer došlo k závažnej priemyselnej havárii predloží prevádzkovateľ na formulári uvedenom v prílohe č. 6 k vykonávacej vyhláške.

Orgán štátnej správy, ktorý vyšetroval závažnú priemyselnú haváriu alebo na jej základe nariadil príslušné opatrenia doručí ministerstvu životného prostredia do jedného mesiaca od ukončenia vyšetrovania alebo nariadenia opatrení informáciu o ním zistených príčinách a následkoch závažnej priemyselnej havárie.

V Slovenskej republike od účinnosti prvej legislatívnej úpravy v oblasti prevencie závažných priemyselných havárií z roku 2002 došlo k šiestim závažným priemyselným haváriám (pozri Tabuľku 1).

V rokoch 2015 – 2021 nebola v žiadnom SEVESO podniku evidovaná závažná priemyselná havária, čo svedčí aj o tom, že prevádzkovatelia pristupujú k tejto problematike zodpovedne.

Podrobnejšie informácie o závažných priemyselných haváriách sú uvedené na url adrese <https://app.sazp.sk/SevesoPublic/Havarie.aspx>.

Tabuľka 1 Prehľad závažných priemyselných havárií v SR (2003 – 2021)

	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012
Závažná priemyselná havária	0	0	2	1	0	0	1	1	0	0
	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	
Závažná priemyselná havária	0	1	0	0	0	0	0	0	0	

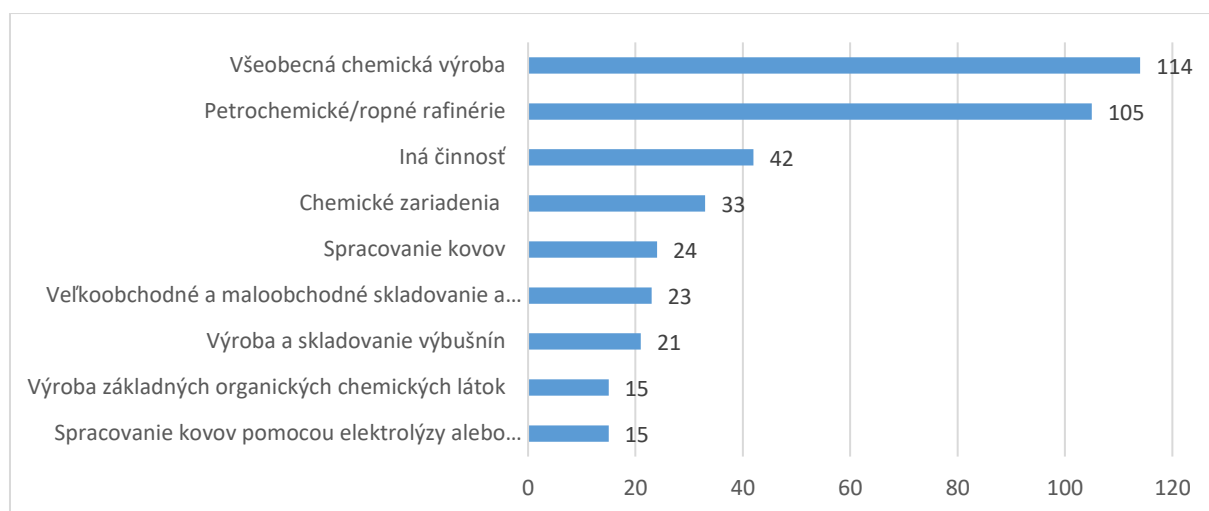
Smernica SEVESO III, ktorá sa vzťahuje na približne 12 000 podnikov, v ktorých sa môžu nachádzať nebezpečné látky, zohráva dôležitú úlohu pri smerovaní EÚ s vysokou mierou industrializácie k napĺňaniu ambície nulového znečisťovania prostredníctvom predchádzania priemyselným haváriám. V období 2005 – 2015 bol počet závažných havárií v EÚ každoročne v priemere nižší než 25 ročne, pričom ich vplyvy neustále klesali. Táto smernica sa všeobecne

považuje za referenčný štandard politiky v oblasti priemyselných havárií a v mnohých krajinách sveta slúži ako legislatívny vzor.

Databáza eMARS obsahuje údaje o závažných priemyselných haváriách v podnikoch spadajúcich pod smernicu SEVESO III. V rokoch 2000 až 2018 bolo v databáze eMARS zaregistrovaných celkovo 518 havárií. Z týchto 518 havárií bolo 442 (85 %) identifikovaných ako závažné havárie spĺňajúce kritériá uvedené v prílohe VI k smernici SEVESO III. Celkový počet závažných priemyselných havárií v uplynulých rokoch vykazuje stabilný trend, napriek rastúcemu počtu podnikov, na ktoré sa vzťahuje smernica SEVESO III.

Počet havárií a incidentov v EÚ v rokoch 2000 – 2018 podľa druhu činnosti je zobrazený na Obrázku 7.

Obrázok 7 Počet havárií a incidentov v EÚ v rokoch 2000 – 2018 podľa druhu činnosti

6. Dohovor o cezhraničných účinkoch priemyselných havárií

Vláda Slovenskej republiky uznesením č. 263 z 10. apríla 2003 a následne aj Národná rada Slovenskej republiky uznesením č. 329 z 19. júna 2003 vyslovili súhlas s prístupom Slovenskej republiky k Dohovoru o cezhraničných účinkoch priemyselných havárií (ďalej len „dohovor“). Listina o prístupe Slovenskej republiky k dohovoru bola uložená u depozitára, ktorým je generálny tajomník OSN, dňa 9. septembra 2003. Dohovor nadobudol pre Slovenskú republiku platnosť dňa 8. decembra 2003.

Cieľom dohovoru je v záujme trvalo udržateľného rozvoja na základe princípov medzinárodného práva a zvyklostí, najmä s prihliadnutím na zásady priateľských susedských vzťahov, reciprocity, nediskriminácie a dobrej vôle podporovať aktívnu spoluprácu medzi štátmi pri prevencii priemyselných havárií, pripravenosti na ne, pri ich efektívnom zdolávaní a obmedzovaní ich nepriaznivých účinkov, a to predovšetkým takých, ktoré môžu presiahnuť hranice štátov.

Koordinačným orgánom dohovoru je Konferencia zmluvných strán, ktorej zasadnutie sa koná najmenej raz za 2 roky. Zástupcovia ministerstva životného prostredia sa zúčastňujú na príslušných zasadnutiach konferencie i na ďalších akciách v rámci dohovoru (vzájomná výmena informácií, testy spojenia a pod.).

Slovenská republika sa aktívne podieľa na činnosti dohovoru a podieľa sa na aktivitách smerujúcich k rozšíreniu počtu zmluvných strán a k zefektívneniu výkonu dohovoru. Na poslednej Konferencii zmluvných strán (COP 11), ktorá sa konala hybridnou formou v decembri 2020, bola do pracovnej skupiny pre implementáciu dohovoru (WGI) zvolená pracovníčka ministerstva životného prostredia na obdobie rokov 2020 – 2024.

V oblasti civilnej ochrany je Ministerstvo vnútra SR kontaktným miestom EHK OSN na oznamovanie havárií a zúčastňuje sa testov spojenia.

Záver

Komplexný systém prevencie závažných priemyselných havárií sa budoval na Slovensku od roku 2002, kedy bola prijatá príslušná legislatíva v tejto oblasti. To, že od roku 2015 nenastala žiadna závažná priemyselná havária naznačuje, že prevádzkovatelia sa stotožnili s požiadavkami, ktoré od nich vyžaduje legislatíva a vo svojich prevádzkach zaviedli politiky a riadiace systémy, ktoré spolu s príslušnými konkrétnymi opatreniami prispievajú k bezpečnej prevádzke a minimalizácii rizík. Boli zavedené pravidelné systematické koordinované kontroly, ktorých cieľom je preverovať plnenie požiadaviek a opatrení.

Každá oblasť sa ale vyvíja, a preto aj tu vidíme priestor na zmeny v nadväznosti na aktuálny vývoj a skúsenosti s uplatňovaním právneho rámca prevencie závažných priemyselných havárií, ktoré umožňujú identifikovať oblasti, kde je priestor na zlepšenie vykonateľnosti a efektívnosti. Či už v oblasti precizovania ustanovení legislatívy, v oblasti posúdenia rizika v nadväznosti na nové používané technológie, nebezpečné látky, materiály a postupy v praxi, nové postupy v oblasti využívania softvérov a výpočtov, v oblasti požiadaviek na dokumentáciu a opatrenia, napr. aj v súvislosti s pandémiou COVID-19 (napr. definovanie minimálnych bezpečnostných požiadaviek zameraných na riadenie rizík závažných priemyselných havárií počas krízového stavu akým je pandémia), poskytovania odbornej pomoci a súčinnosti prevádzkovateľom a štátnej správe, v oblasti výkonu štátnej správy a posilnenia kontrolnej činnosti, vzájomnej spolupráce zúčastnených strán. Určité nedostatky vidíme napr. v praktickej aplikácii prepojenia problematiky prevencie závažných priemyselných havárií a územného plánovania, kedy by sa mali ciele prevencie závažných priemyselných havárií zohľadniť pri umiestňovaní nových podnikov a rozvoji územia vrátane dopravných trás, verejných priestranstiev a obývaných oblastí v blízkosti podnikov. Zásadným problémom investičnej činnosti v zastavanom území je kto koho ohrozuje, okolie podnik alebo podnik okolie. Ďalej v aplikácii legislatívy v priemyselných areáloch s viacerými právnymi subjektami, kde sú spoločné infraštruktúry, s činnosťami v rámci dočasnej prepravy, skladovania a logistiky (napr. prečerpávanie, nakládka/vykládka z mobilných zariadení), v nedostatku odborných podkladov, ktoré sú v iných krajinách k dispozícii, v nedostatku digitálnych dát zo štátnych zdrojov (okolie podnikov – vplyv vonkajších faktorov). Je potrebné neustále podporovať odborné vzdelávacie aktivity pre všetky dotknuté subjekty.

Ministerstvo životného prostredia v najbližšom období plánuje novelizovať zákon o haváriách. V priebehu roka 2023 v úzkej spolupráci so zástupcami príslušnej štátnej správy, so zborom expertov, špecialistami na prevenciu závažných priemyselných havárií a zástupcami prevádzkovateľov (cca 10-15 zástupcov reprezentujúcich priemysel – technológie, skladovanie) plánuje pripraviť návrh, ktorý bude predložený do legislatívneho procesu.